

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

w dniu 5 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego planu drukowanego. Zarządca wydaje się nam odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by ośrodkom niżej umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonalnie tego zakazu podlega za sobą następujące: 1. Niewydane 1. list, druk. z 12. XII 1952 r. p. Nr. 0 ex 1863 i k. zażalenie za przestępstwo na grzywnę 400 zł. p. Lwów dnia 21. października 1925 r. Havel.

Ювілей людини праці.

40-ліття громадянської діяльності д-ра Степана Федака.

Сьогодні, в неділю 25. жовтня, представники українських громадських установ і організацій цілого краю складають привіт одному з найстаріших і найбільш заслужених робітників на рідній напівострові д-рові Степанові Федакові — з приводу 40-літніх роковин його праці. Сорок літ — це шмат часу! Перед тим, що перейшов цей довгий-предовгий шлях важкої муральної праці у найважчих умовах і залишив по вибоїстій дорозі незвичні пам'ятники — слід з пошаною поклонитись як перед Камінцем.

Син бідного народнього учителя, втративши в 14-мі році життя свого батька — від молодечих літ пробирався крізь життя власними силами, допомагаючи ще й молодший одні та прийнявши безбалабанням неодоле свого народу. Не мрійник і не фантаст, а тверезий ідеаліст і адоративний оптиміст, що бачив радість життя у праці і вірив у побіду через працю — здобув теоретичне знання рішав був використати до створення нових ділянок і нових варіантів праці, що дали б прожиток безпосереднім робітникам та скріпили б силу народу. Він був одним із перших, які цю силу бачили передусім в економічній організованості громадянства. І він був одним із перших, що зрозуміли величезську вагу згуртування української землі в руках українського хлібороба. Тому теж ми бачимо його поміж основниками найповажніших економічних інституцій як "Народня Торговля" і "Дністер" і тому він, як адвокат, головну увагу звернув на можливість викупу поміщицької землі, на парцеляційні справи. Немає майже такого кооперативного Товариства, при оснуванні якого він не співпрацював би. "Дністер" — це сторінка його життя, яку треба би описувати окремо золотими літерами. Скільки він наїздився по всіх закутках краю і скільки коштувало його сил, здоров'я і власного гроша, аби лише спону-

кати байдужих заскоружених людей задвинути спільними силами основний фонд 100.000 корон цієї інституції!

Визначаючись невичерпною, дійсно потужною гідною енергією, д-р Степан Федака протягом цілих тих сорок літ не бракувало ніде, де треба було фахової поради, матеріальної допомоги, моральної підтримки. Ставрополія, захоронки, школи, українські інавліди, політичні в'язні — треба би навести довгий реєстр тих установ, організацій, конгрегацій і пошкодованих при національній роботі громадян, які мусять бути вдячні йому. Покликавши до життя в час найгіршого лихоліття "Горизонтський Комітет", розвинув на широку скало філантропічну діяльність, бачучи в ній, як у кожному своєму кроці, не добровільну пожертву, а національний обов'язок. За сповнення національного обов'язку. Він діждався був і тюремних днів.

Суворий фаховець-економіст є одночасно великим поклонником Музи: співу, музики, театру. Д-р Степан Федака не зник пропускати ні одної нагоди, де треба підкреслити власним прикладом потреби підтримання рідного мистецтва. Розуміючи значіння мистецтва, він не забував і про фізичну культуру. Він бачив, що фізична культура — це основа національного здоров'я. Він бачив, що фізична культура — це основа національного свавілля.

Д-р Степан Федака належить до тих нечисленних одиниць, щодо яких важко сказати: де кінчається їх національно-громадянська діяльність а де починається приватне життя. Хай вибачить нам Ш. Ювіляр, що ми торкаємось його рідних відносин, а проте при загальній характеристиці його особи — цього моменту на дасться промовчати. Доктор Степан Федака, для якого нема такої перешкоди, задля якої він не віддавав би щодня своєї старенької матери і який з героїчним спокоєм терпів удари, що сипалися на нього за вчинки його найблизших,

зрозумілих і патріотичного почуття, — є справді зразком сина й батька української родини. 40 літ минуло з того часу, коли д-р Степан Федака сміливою ходою вступив на бурном порослий і терням засіяний шлях. Нині, по 40-ох роках, ми бачимо д-ра Ст. Федака таким самим, що й давно колись: завжди метким, енергійним, робітливим, безкорисним, бадьорим і веселим. Чим він був — тим і є. Хай же довгі роки залишаться тим самим і хай його сили, енергія й життєрадість дозволять йому ще довгі роки служити на славу і добру українського народу.

По широкому світі.

Становище французького уряду має бути непевне в наслідок невдачі позички розписаної Каїмом, міністром фінансів. Наслідком Пендере мав би буги Бріан, а як що цей не згодиться на те, то мабуть соціаліст Реноель.

Грецькі війська ввійшли на територію Болгарії, зайнявши кілька містечок і вбивши кількох вартів на кордоні. Наслідком конфлікту на кордоні, де Болгари вбили Грека і стріляли до грецького офіцера.

Німецький уряд мав вислати до французького ноту з домаганням в справі опорожнення колющої смуги та роззброєння. Він вказує на те, що вже почав роззброєння у власній державі.

Литви грозить утрата Мемеля, тому, що при виборах до сейму Литовці вибрали тільки одного посла на 29 мандатів, а решту Німці.

Анунціо найбільший сучасний італійський письменник є призначений урядом Муссолініного генералом та головою воздушної флотії.

Чічерін, всупереч часописним звісткам, протестує буцімто вибирається до Парижа на розмову з Бріаном.

Ватикан одержав півтора мільона доларів від американських банкірів, щоб хоронити Апостольську Столицю від хвилювання європейської валюти.

Зпоза океану.

За економічну організацію емігрантів

Дня 4. жовтня п. р. відбулася в Філадельфії в Січовому Ломі загальна дискусія на тему: Чи можливо позивати українські господарські інституції в Злучених Державах а зокрема в Філадельфії.

Дискусія відбулася з рахунок Американсько-Українського Економічного Товариства та при допомозі І. Січової Округи. Головний референт д-р Володимир Галан пояснив вібрами цілі агаданого товариства та причини його оснування. Ціль Економічного Товариства гуртувати американсько-українську еміграцію для помочі при господарській відбудові рідного краю, та щоб поліпшити її матеріальне положення на місці. Наша інтелігенція і взагалі національний провід заклопотує уваги господарським справам. Американська еміграція, яка має більше життєвого досвіду, з якої чус ще свій зв'язок із краєм, хоче йому допомогти, повинна організуватися в чисто господарське товариство, щоб притягнути до праці всі сили на еміграції. Політиканство, яке завелось на еміграції після визвольної війни, дійшло вже до самого краю. Розладдя і нетерпимість дійшли до тої міри, що і найсвідоміші одиниці не в силі здобутись на холоднокравне передумання нашого національного положення в той час, коли край живе в найгіршому лихолітті.

Маючи це на увазі, рішено дати почин до створення такої господарської організації, щоб згуртувати в ній всіх тих заморських емігрантів, які бажають працювати для добра всього українського народу і для добра все української еміграції в Злучених Державах. Як першу ціль поставило собі товариство створити сильну організацію в Філадельфії, та наважити взаємини зі всіма українськими господарськими інституціями в Америці і в краю. Щоб згуртувати всіх працівників на господарському полі біля одного осередка, товариство рішило в як найскоршому часі при-

О. В.-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК.

9)

Зі Львова до Риму.

(Продовження)

IV.

Церква св. Марка і Лідо.

Зовнішній вигляд церкви св. Марка такий мальовничий і чарівний, що либонь на цілому світі нема церкви, що могла би з нею суперничати. Фасади римських базилік у порівнянні з її фасадом вилаються ніччю проста кам'яна брила. Тільки що біля високої палати дожив вона видається трохи занепадкою. Колиб так стояла на горбку нашого св. Юра у Львові!... Ого малиб ми чим похвалитися! Тай вона "розвислася би".

В середині вона нагадує царгородську св. Софію. Образи також у візантійському стилі. Підлога зі старості літ уже позапалася — це трохи вражає, але наглядніше віддає старовину. Не буде це ніяким компліментом для церкви св. Марка, коли скажу, що в ній "усе з мрамору". В Італії погно мрамору скрізь, як у нас солом. В готелях, в пансіонах, в приватних домах підлога викладена мрамором, сході з мрамору, віконні варшави з мрамору. У всіх італійських церквах повно мрамору. Тому там звертає на себе увагу тільки "дорогоцінний" — єгипетський, грецький — мрамор. А такого в церкві св. Марка повно. Як часо ми — в книжках, чи то в розмовах, чи в своїх думках — з погордою ставимось до тих людей, що жили щось коло 1000. року. А венеційський св. Марко, повний — що так висловлюся — солодкого й незасадного мистецтва по ангельськи

глузує собі з таких наших немудрих, себедюбних думок. Хто його вимріяв у своїй фантазії, цей був великий геній-будівник і поет одночасно. Але складові елементи (форми) свого твору він переймав від Греків, як загалом латинська поезія і філософія всі свої форми переймала від Греків. І вчичсь тут жившем поділяти старинних Греків, та відчуваш просте неописаний жаль до Турків, котрі знищили ціле надбання "вибраного народу" в культурі. Найважливіші камениці стоять біля "San-I grande". Дуже багато їх, що подібні до себе, як око до ока. В багатьох находини арабські мотиви (арабески). І саме отсі (як палати дожив, св. d'ого і ин.) надають Венеції спеціальний вираз. Венеціане, моряки, вешталися по далекому світі і полишили по собі сліди Греків, Арабів...

Дня 19. VII. (це був перший наш день у Венеції) була неділя. В год. 9. о. прал. Войнаровський мав для нас у св. Марка на головному престолі св. службу божи. Народу було мало — ми українські паломники становили чи не половину всіх присутніх. В год. 10. коли в наших церквах співава служба божя і повно людей в церкві, в св. Марка була тільки читана служба божя і небагато народу. А воно так було у всіх церквах — не тільки в Венеції, але і в Римі. Ниде не довелось нам бачити співаної служби божої і такого наговпу народу в церкві, як у нас бувас. Вигідні собі ті Італійці — навіть у богослуженні. В Венеції бачили ми (в 10. год. пер. пол. в неділю) якусь італійську процесію: дзвони з високої давниці (що 1902. р. була завалилась, а опісля збудовано нову в таких самих розмірах і стилі) греміли, з св. Марка

вийшло повбраних з 10 священиків і з 10 світських (ці також були в якихсь спеціальних церковних одягах) з якимиś фанфарами, перейшли через площу св. Марка, тай по всьому. На площі — голуби (ті звичайні собі голуби, що ввійшли в приповідку), чужинці, що розглядаються, і домашні, що сидять собі на мраморових сходах перед св. Марком та оповідають собі про "де і те". А перед св. Марком на височині прючках розмаїні довші національні італійські прапори з венеційським гербом. Лев є символом св. свангеліста Марка, а що патроном Венеції є св. Марко, тому й гербом Венеції є лев. Мошні св. Марка Венеційя акцали ще в 9. віці з Олександрії (в Єгипті).

По полудні вибралися ми на Лідо. Це острів зараз біля Венеції, купелів місце. Місто на тому острові невелике, але ново-європейське: чорної вілі і готелі з розкішними огородами (прекрасні пахучі олендри!) Є трамвай і авта. Ми хотіли викупатися в морі. (Ціла Венеція тут їде купатися, бо в самій Венеції нема купелівого місця.) Та деж там! Навіть до моря приблизитись годі, а не щоб у ньому викупатися. Ціле довезане побережжя забудоване купелівими більшими й меншими будинками, а все переповнене людьми. Це не св. Марко, щоб в неділю саїв пустаками! Тут збіглись усі віри й нації, бо горяч, що аж! Мрієш про купіль як про спасіння, а тут годі! Не продають білетів до купелі, бо всі кабіни заняті. Продають тільки білети для вступу на каварнату терасу, відки можна подивитись на повне море (якого з Венеції не видно) та на тих, що купаються.

Від каси на боки веде коридор до купелі; а просто — на терасу. По дорозі по обох боках крамнички з виставами ріжних венеційських виробів, що так і манять очі. Просто "мусиш" щось купити. За тими крамничками каварня з терасою над морем. (Те все під одним дахом.) І тут повно народу. Розміщуємось, як можемо. Пемо ріжні "бібіте" (себто солодкі напитки як лімоняда, гранатина і ин.) з ледом. Звичай каже пити через солонку, яку обов'язково подають. Це холодить. Глядиш на боки — як далеко досягнеш оком, море роїться людьми. Купаються всушіш мушчии й жінки. Верск, крик, сміх. Глядиш просто — повне море! Море без краю, темне — в далечині, наче вигнуте так, що творить півкучлю. Бачиш, що воно живе, рухається... Ах, те повне море! Маєш вражіння, що це хмари або згущений вітер, який переходить далеко замські й небесні світи, та криє в собі всі тайни і сили землі і неба... Він рухається, дає тобі знати, що він живий... А він біля тебе!... Є щось божеського, щось могутнього в виді повного моря. Чому то так, має серце по дурному міс — нема моря біля нашого Львова, щоб глядіти на нього бодяй через дірку від ключа? Так від часу до часу. Думаю, що цей могутній вид переробив би наш психічний "мінімалізм" у "максималізм" повного моря. Адже чоловік уподібнюється до свого окруження, як і всяке живе єство.

Ох море, повне море! Дай мені твої сили бодяй на один день! Щоб я погуляв собі — побив, кого хочу, шдівав, кого хочу... Ти знаєш!

(Продовження буде)

